

Friske græsprøver i høst gør dig knivskarp

Få værdifuld viden om kvaliteten på den enkelte mark, den enkelte græs-sort eller hvert slæt med analyser af friske græsprøver udtaget under høst.

Når første slæt køres i silo, kan det være en rigtig god ide at udtage friske græsprøver til analyse. Der kan nemlig laves såvel tørstofanalyse som foderanalyse af friske græsprøver udtaget under høst. Analysen omregnes til foderværdi og overføres automatisk til DMS, blot fire dage efter prøven er indsendt. På den måde kan friske græsprøver udtaget under høst give dig et forspring både i forhold til planlægning af den resterende sæson og den kommende fodringsæson, lyder det fra udviklerne bag analyserne.

"Hvis du vil rette noget til i forhold til slætstrategi, kan du straks gøre det. Det er ikke sikkert, dit første slæt opnåede den kvalitet, du havde regnet med, og så har du mulighed for at rette til i forhold til høsttidspunkt og strategi for de øvrige slæt," fortæller Peter Hvid Laursen, SEGES.

Analyserne giver dig mulighed for at dykke endnu mere ned i grovfoderproduktionen, forklarer han.

"Med friske analyser kan du zoome ind på netop det område, der giver mening, fx markniveau, sorts-niveau eller slætniveau. Du får simpelthen mulighed for at blive knivskarp på grovfoderproduktion," lyder det fra Peter Hvid Laursen.

Bedre foderstyring

I kraft af, at analyserne af det friske græs regnes om til ensilageværdier, giver det mulighed for straks at begynde planlægning af opfodringen i forhold til kvaliteten af den nye ensilage og vurdere ensilagen i forhold til foderbudget og beholdninger, fortæller Niels Bastian Kristensen, SEGES, der har været med til at udvikle analysen.

"Det betyder, at du ikke behøver at tage en ensilageprøve, før du kan begynde opfodring. Vi har fået lavet et rigtig godt planlægningsværktøj til dels at kunne træffe beslutninger og justere strategien i sæsonen og dernæst give dig planlægningsgrundlaget i form af foderanalyserne allerede, når du skal til at fodre med det," fortæller han.

Prøvekit og analyser kan bestilles ved Kvægbrugs Forsøgslaboratorium, Skejby på kmp@seges.dk, ved Eurofins på agro@eurofins.dk eller på dit lokale kvægbrugskontor. / LONE SYLVEST SØGAARD, SEGES

GRATIS KURSUS OM KALVEPASNING

SIDE 3

Køernes liggetid når bunden fem-seks uger efter kælvning

SIDE 2

Det bør du vide om fødselshjælp

SIDE 3

TAG PRØVEN RIGTIGT

For at analysen bliver retvisende, er det vigtigt, at prøverne tages rigtigt. Se en film-vejledning ved at scanne QR-koden, eller find filmen under www.landbrugsinfo.dk/kvaegfilm.

En skriftlig vejledning findes på landbrugsinfo.dk/merekvaegnyt.

Scan og se vejledningen

Køernes liggetid når bunden fem-seks uger efter kælvning

Når koens liggetid er lavest, skyldes det ikke et mindre behov for hvile, men et større behov for tid til at æde. Hendes pressede tidsbudget må derfor ikke begrænses af u hensigtsmæssig indretning og management.

Ny forskning viser, at malkekoens liggemønster ændrer sig meget gennem laktationen. Lige efter kælvning er liggetiden typisk omkring 11,5 time, men herefter falder den en del og når et bundniveau på ca. 10,5 time fem uger efter kælvning. Førstekalvskøerne starter lidt lavere og når også et lavere bundniveau. Fem til seks uger efter kælvning stiger liggetiden igen og når et mere stabilt niveau omkring 20 uger efter kælvning på ca. 12 timer.

“Hvis det ser ud til, at de toplakterende køer ligger for lidt, er der god grund til at gennemgå staldindretning og vedligeholdelse af sengene”

Stramt tidsbudget – især i toplaktation

Koens behov for hvile er meget stort, og det er afgørende for hendes sundhed og ydelse, at hvilebehovet opfyldes. Men hendes tidsbudget er

stramt – ikke mindst i toplaktationen. Derfor er faldet i liggetiden efter kælvning ikke et udtryk for et mindre behov for hvile, men derimod at hun er nødt til at bruge mere tid på foderoptagelse. Derfor er det ekstra vigtigt, at staldindretning og management er i top for at give de toplakterende køer gode betingelser. Hun prioriterer nemlig selv hvile meget højt.

Gør hvile nemt og komfortabelt

Det pressede tidsbudget betyder altså, at koen, i den tid hun har til at ligge ned, ikke må begrænses af u hensigtsmæssig staldindretning eller management. Især sengenes underlag er vigtig for komforten, og dermed hvor lang tid hun ligger ned. Er underlaget blødt og tørt, fremmer det komforten og dermed liggetiden, mens mere hårde underlag eller våde områder i sengebåsen forkorter liggetiden. Ligeledes er for korte senge, måske på grund af en forkert indstillet nakkebom eller stolper placeret tæt foran sengebåsene, med til at hæmme koens bevægelser, når hun skal

Især sengenes underlag er vigtig for komforten, og dermed hvor lang tid hun ligger ned. Foto: SEGES

lægge sig, og når hun skal op at stå. Hvis det ser ud til, at de toplakterende køer ligger for lidt, er der god grund til at gennemgå staldindretning og vedligeholdelse af sengene.

Overgangsperioden bør forlænges

Overgangsperioden fra goldko til toplakterende malkeko er som bekendt en kritisk periode, og nogle bedrifter har etableret en særlig afdeling for disse køer. Traditionelt har overgangsperioden været regnet fra ca. tre uger før til ca. tre uger efter kælvning. Set i lyset af den nye viden om, at køernes hviletid først begynder at stige fem-seks uger efter kælvning, bør længden af overgangsperioden måske forlænges til fem-seks uger efter kælvning.

/ PETER RAUNDAL, SEGES

SIRUP LOKKER KØERNE TIL MALKEROBOTTEN

Et forsøg med et sirupprodukt pumpet direkte ned i robotens fodertug resulterede i flere søgninger til malkerobotten.

SEGES har foretaget en afprøvning* i fire besætninger af sirupproduktet BeneoCarb S. Afprøvningen skulle vise, om siruppen kunne lokke køerne i robotbesætninger til hyppigere besøg i malkerobotten. Siruppen blev pumpet direkte ned i robotens fodertug, for at give malkekøerne den direkte smag af produktet. Resultatet af forsøget ser sådan ud:

1. Antallet af malkninger blev signifikant øget med ca. 0,06 pr. ko pr. dag i forhold til kontrolholdene.

2. Antallet af afvisninger blev også signifikant øget med ca. 0,11 pr. ko pr. dag, i forhold til kontrolholdene.

3. Der er ingen signifikant effekt på ydelsen i kg mælk, fedtprocenten, proteinprocenten og ydelsen i kg EKM.

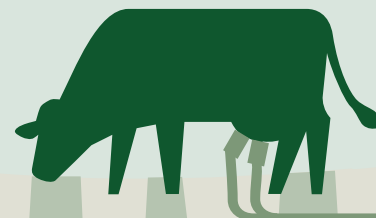
Med i alt cirka 0,2 flere søgninger til malkerobotten tyder det samlet set på, at køerne er mere motiverede for at gå til malkning, når de fristes med sirup. Tilmeld var der tale om besætninger, hvor antallet af besøg til robotten i forvejen lå højt, ligesom ydelsen også gjorde (gns. 2,8 malkninger og 12.870 kg mælk). Derfor kunne det være interessant at følge op på forsøget i besætninger med lavere søgning og ydelse. Ikke mindst fordi det i så fald ikke kan udelukkes, at det også ville have

en effekt på ydelsen. Under alle omstændigheder øges yversundheden med antal malkninger.

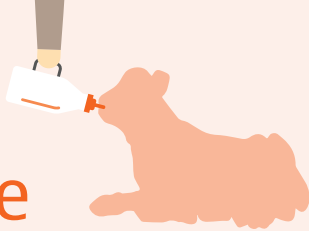
100 ml sirup pr. malkning

BeneoCarb S er opført i NorFor for kvæg og i fodermiddeltabellen for svin. Det er en Iso-maltulose sirup, der bruges som sødestof, støvbinder og bindemiddel ved fremstilling af foderpiller til svin og kvæg. Samtlige malkerobotten (Lely) blev inden opstart kalibreret til at tildele 100 g. BeneoCarb S pr. malkning. / MORTEN LINDGAARD, SEGES

*Afprøvningen blev foretaget som et led i udviklingen af kvægets testplatform i 2017, som skal sikre, at forsøg og undersøgelser i kvægbesætninger gennemføres efter en ensartet høj standard.

Det bør du vide om fødselshjælp

Gode råd om hvordan du vurderer, om koen har brug for fødselshjælp – og om hvordan du hjælper kalven bedst muligt efter fødslen.

Fødselsforløbet og de første minutter efter fødslen kan være afgørende for resten af kalvens liv. Men hvornår er det nødvendigt at gribe ind og hjælpe koen under fødslen? Når man trækker i kalvens ben, bliver det normale kælvningsforløb forstyrret, og man risikerer at afbryde den værdifulde overførsel af blod fra fosterhinderne (efterbyrden) til kalven, som sker under den sidste del af fødselsforløbet. Utidig fødselshjælp øger også risikoen for fødselsskader og tilbageholdt efterbyrd. Lad derfor koen være i fred, hvis fødslen forløber normalt.

Hvornår skal man trække i kalven?

Der kan sagtens gå omkring en time, fra benene bliver synlige, til kalven er helt ude. Det vigtige er, at der er fremdrift i fødslen. Når du opdager en fødsel, hvor ben og evt. mule er synlig, så noter dig, hvor langt kalven er fremme, og lad koen/kvien være alene i 20-30 minutter og vurder derefter, om der er fremskridt. Er der det, så giv koen yderligere 20-30 minutter. Er der ingen fremdrift, er benene kolde eller tungen tyk, tør eller blålig, skal du handle. Hent fødsels-grejet, vask koen og det af kalven, der stikker ud, og smør grundigt med fødselsgel. Mærk så efter, om kalven ligger korrekt, om fødselsvejen føles normal, og om der er et rimeligt forhold mellem kalvens størrelse og størrelsen på koens bækken. Hvis kalven ligger korrekt, og du skønner, at der er plads nok, kan du trække i kalven samtidig med, at koen presser.

Hæng ikke kalven op

Undlad at hænge den nyfødte kalv op over en låge eller et forværk for at rense luftvejene. Det presser på mellemgulvet og gør vejtrækningen mere besværet. Læg hellere den nyfødte kalv i brystleje – det letter vejtrækningen. Rens evt. dens mund for slim. Naturligvis med en ren hånd – så er risikoen for diarré lidt mindre.

Tjek sutterefleksen

Sutterefleksen er en god indikator for den nyfødte kalvs livskraft – dvs. hvor levedygtig den er. Tjek reflexen med et par rene fingre ca. 10 minutter efter fødslen. Hvis sutterefleksen er svag, er der stor sandsynlighed for, at kalven ikke selv vil indtage tilstrækkeligt med råmælk indenfor de kritiske første fire timer. Samtidig har kalve med svag sutterefleks ofte også forringet optagelse af antistoffer fra råmælken. Derfor har de brug for en hjælpende hånd. Hurtig tildeling af råmælk kan være afgørende for at stabilisere kalven. Hvis ikke den kan drikke af sutteflaske, er sondefodring løsningen. I systemer, hvor kalven normalt selv skal patte koen, bør kalven hjælpes til patten. Hvis ikke den er frisk nok til selv at patte, er løsningen også her sondefodring.

Læs mere om fødselshjælp på www.landbrugsinfo.dk/merekvaegnyt i artiklen *Det bør du vide om fødselshjælp til malkekvæg*

/ HENRIK LÆSSØE MARTIN, SEGES

Tjek sutterefleksen. Hvis den er svag, er der stor sandsynlighed for, at kalven ikke selv vil indtage tilstrækkeligt med råmælk. Foto: SEGES

GRATIS KURSUS OM KALVEPASNING

Tag et gratis, digitalt kursus om kalvepasning på din pc, tablet eller smartphone. Det findes på både dansk og engelsk.

Hvad stiller jeg op, hvis jeg synes, vi gør alt det rigtige, og kalvene alligevel ikke trives?

Og hvad er den bedste løsning, hvis kvaliteten af råmælken svigter?

Hvis du som ansvarlig for kalvesundheden på bedriften har brug for et par gode råd, eller dine medarbejdere trænger til at få de gode dyder om pasning af kalve opfrisket, er 10-20 minutter i selskab med SEGES' nye digitale kursus om kalvepasning godt givet ud.

Kurset er delt op i fire selvstændige moduler – tre målrettet medarbejdere og et med gode råd til lederen:

- Planlægning og styring af kalvepasning.
- Råmælkstildeling og mælkefodring
- Hygiejne i kalvestalden
- Spot den syge kalv.

Hvert modul varer 5-10 minutter

Læring uden læsning

Kurset er opbygget, så animationer og forklarende speak klæder brugeren på til at opretholde den optimale sundhed og tilvækst i kalvestalden.

Lad dine medarbejdere tage kurset og vær vis på, at de derefter kan svare på, hvor varmt det skal være, før man kan stoppe med ekstra-tildeling af mælk til småkalvene, hvad håndhygiejnen betyder for kalvenes sundhed, hvordan man spotter den syge kalv, før den stopper med at æde og meget mere.

Kurset findes på både dansk og engelsk på: www.seges.dk/digitalekurser

/ LONE SYLVEST SØGAARD, SEGES

Informationsmøder om Moderniseringsordningen

Fra 16. august og frem til 13. december kan du søge om tilskud til at etablere ny stald eller totalrenovere den eksisterende. Hvis du overvejer at søge, har du mulighed for at høre mere om ordningen, når Landbrugsstyrelsen i den kommende tid holder en række informationsmøder om tilskudsordningerne for modernisering af kvægstalde, miljøteknologi og etablering af løsdrift i farestalde.

Moderne holdes:

Onsdag den 9. maj i Sorø hos VKST

Onsdag den 16. maj i Kolding hos SAC

Torsdag den 17. maj i Aalborg hos Agri Nord

Du skal tilmelde dig senest onsdag den 2. maj. Læs mere og tilmeld dig på www.lbst.dk (søg på 'informationsmøde om stald- og teknologjordninger')

/ MORTEN LINDEGAARD, SEGES

Artiklerne på forsiden, side 2 og side 3 er udarbejdet i projekter støttet af:

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Se EU-Kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

Undgå at knække tyrekalven ved flytning

Ny afprøvning tester, hvilken strategi for mælkefodring der er optimal for tyrekalven før salg.

Småkalve af stor race kan godt drikke ti liter mælk om dagen. Det er den foreløbige erfaring fra en afprøvning af, hvad den optimale strategi for mælkefodring af tyrekalve før flytning er.

Afprøvningen undersøger betydningen af mælkeniveau hos kalveleverandøren, inden kalven flyttes til slagtekalveproducenten. Her undersøges det, om en uges nedtrapning fra 10 liter til 6 liter inden flytning reducerer risikoen for, at kalven får for lav energioptagelse omkring opstart i slagtekalvebesætningen og i stedet opnår en bedre sundhed og højere tilvækst.

Skepsis blandt landmænd

Dyrlæge Lene Jensen, LVK, foretager afprøvningen i samarbejde med SEGES og Sagro. Hun fortæller, at 10 liter mælk pr. dag til småkalve på 2-3 uger stadig fremkalder skepsis hos enkelte mælkeproducenter.

"Det gav lidt udfordringer at få mælkeproducenterne til at sætte småkalvene op til 10 liter mælk om dagen. De var nervøse for, om det ville give diarré," fortæller hun.

Men ingen af de 7 deltagende bedrifter har, ifølge Lene Jensen, meldt om øgede problemer med diarré på grund af den højere mælkemængde. Heller ikke mælkeproducent Søren Pedersen, der har øget mælkemængden til småkalvene fra 8 til 10 liter mælk dagligt.

"De klarer sig i hvert fald ikke ringere. Om vi så får ekstra tilvækst for de to liter ekstra mælk, vi giver dem mere, kan jeg godt være lidt skeptisk overfor, men nu må vi jo se," lyder det fra Søren Pedersen.

Allerede nu har han bidt mærke i, at det tilsyneladende ikke svækker kalvene, at de blive nedtrappet fra 10 til 6 liter mælk en uge før levering til slagtekalveproducenten.

Efter levering af kalve fra de 7 besætninger til den samme slagtekalveproducent, tildeles den ene halvdel af kalvene 5 liter og den anden halvdel 7,5 liter mælk dagligt.

Forventer effekt af meget mælk

Der deltager ca. 400 kalve i afprøvningen, som følges med sundhedsscreeninger og vejninger efter indsættelse ved slagtekalveproducenten.

"Vi forventer, at de kalve, der er nedtrappet fra 10 til 6 liter mælk og derefter fortsætter på 7,5 liter hos slagtekalveproducenten, vil klare sig bedst. Vi tror, de bedst kan holde energioptagelsen og tilvæksten oppe efter flytningen. Derudover er det positivt, at kalveleverdørene ikke oplever problemer med at tildele 10 liter mælk til deres kalve," fortæller Lene Jensen. De endelige resultater af afprøvningen er klar til august.

// LONE SYLVEST SØGAARD, SEGES

KURSUS: Lær om sikker håndtering af kvæg med Sophie Atkinson

Sophie Atkinson er en af verdens førende eksperter i at forstå husdyr og udnytte deres naturlige instinkter, når man vil have dem til at flytte sig fra A til B. Nu får du chancen for at lære kunsten af Sophie Atkinson selv og prøve det af i praksis med hende som vejleder. SEGES tilbyder i samarbejde med Vestjysk Landboforening og VKST to kurser om at håndtere kvæg effektivt og sikkert i juni måned: Onsdag den 20. juni i Skjern og fredag den 22. juni i Næstved.

Pris og tilmelding:

1-5 tilmeldinger: 1.500 kr./pers.
6-10 tilmeldinger: 1.350 kr./pers.
over 10 tilmeldinger: 1.275 kr./pers.

Yderligere information og tilmelding via mail til Marianne Norup, mano@seges.dk eller telefon 8740 5377 / 5048 0944.

Tilmelding senest 10. juni. Når I tilmelder jer, skal I oplyse navn, telefonnr. og faktureringsadresse/ CVR-nr.

Se programmet på www.landbrugsinfo.dk
> Tværfaglige emner > Arbejdssikkerhed

Foto: LVK

2018 GROVFODEREKSKURSION

Sæt kryds i kalenderen 12. juni 2018 og mød op til en dag, hvor du kan få tanket ny viden om grovfoderproduktion. Dagen er bygget op om demonstrationer og små korte indlæg, som giver dig et fagligt og inspirerende udbytte. Arrangementet afholdes i år i Vendsyssel med bedriftsbesøg hos Vagn og Magne Brasholt, Hjørring og Mads og Mogens Sørensen i Løkken. Vi sætter bl.a. fokus på

- Ukrudtsgenkendelse i majs
- Bælgplanteandel og godskning af kløvergræs
- Biogasgylle, økonomi, kalium, kulstof, fiberfraktion
- Videoovervågning i stalden
- Rådgivning anno 2018
- Restfoder
- Renovering af siloanlæg
- Køreskade og stubhøjde i græsblandinger
- Reduceret/pløjefri dyrkning

Kom og vær med, der bliver masser at se. Program og information om tilmelding udsendes senere. Dagen arrangeres af Specialudvalget for Foderproduktion og Græsmarksdrift samt SEGES.